

Asia: VN/24895/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

FORTUM MARKETS OY:N LAUSUNTO VÄHITTÄISMYNTIHINTOJEN SÄÄNTELYSTÄ SÄHKÖN HINTAKRIISIN AIKANA

Fortum kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnokseen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana.

Ymmärrämme lain hyvän tavoitteen helpottaa kuluttajien ja yritysten kustannuspaineita tilanteessa, jossa sähkön hinta on pitkään poikkeuksellisen korkealla tasolla. Samalla korostamme, että korkea markkinahinta on lähtökohtaisesti merkki sähkön niukkuudesta eikä hintasääntelyn tulisi tämän vuoksi olla ensisijainen keino.

Paras keino pidemmällä aikavälillä välttää pitkäaikaiset, erittäin korkeat sähkön hinnat on varmistaa mahdollisimman monipuolinen ja tasapainoinen sähköntuotantorakenne. Euroopan kantaverkkoyhtiöiden yhteistyöjärjestön ENTSO-E:n arvion mukaan sähkön riittävyys Suomessa on kohtuullisella tasolla lähivuosina, mutta heikkenee 2030-luvulla. Tämä voi johtaa siihen, että tulemme näkemään erittäin korkeita sähkön hintoja etenkin pitkien ja tuulettomien pakkasjaksojen aikana. Suomi tarvitsee pikaisesti investointeja energiajärjestelmän kriittisiin ominaisuuksiin, kuten säädettävään ja vakaaseen tuotantoon sekä pitkäaikaiseen varastointiin, ja näiden syntyminen on syytä varmistaa huolellisesti kohdennetuilla tukimekanismeilla.

Hintakaton asettaminen ei itsessään puutu markkinatilanteen juurisyihin, eikä lisää tarjontaa tai kulutusjoustoa. Päinvastoin se voi joissain tilanteissa jopa vaikeuttaa kokonaistilannetta vähentämällä kuluttajien ja yritysten kannustimia kulutuksen vähentämiseen ja ajoittamiseen ajankohtiin, jolloin sähköä on paremmin saatavilla.

Jos hintasääntely kuitenkin päädytään ottamaan käyttöön, pidämme välttämättömänä, että vähittäismyyjille asetetaan selkeästi määritelty kompensatiomekanismi, joka täysimääräisesti kompensoi hintasääntelyn vaikutukset vähittäismyyjille. Hintakaton vaikutuksen korvaaminen täysimääräisesti on edellytys vähittäismyyjien toiminnan jatkumiselle, mikä on koko sähkömarkkinan ja sähkökäyttäjien etu.

Kuten hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, markkinaehtoisuus on tärkeää sähkömarkkinoiden tehokkuuden varmistamisessa, mikä on myös sähkökäyttäjien etu. Tämän vuoksi pidämme erityisen tärkeänä, että lain mahdollisesta voimaantulosta ja voimassaolosta sekä vähittäismyyntin säännelystä hinnasta säädetään erittäin harkiten ja vain aivan poikkeuksellisessa tilanteessa EU-lainsäädäntöä noudattaen.

Lisäksi korostamme, että lainsäädännössä tulee pyrkiä tilanteeseen, jossa voidaan hyödyntää mahdollisimman paljon jo olemassa olevia prosesseja ja että sen sisältö on niin alan toimijoille kuin sähkön loppukäyttäjillekin läpinäkyvä ja yksinkertainen.

Toteamme myös, että sähköyhtiön velvollisuus toteuttaa hintasääntelyn edellyttämiä tietojärjestelmämuutoksia ja muita tarvittavia toimia mahdollisen hintasääntelyn toteuttamiseksi aiheuttaa sähkömarkkinaosapuolille merkittäviä kustannuksia, jotka loppukädessä tulevat sähkökäyttäjän maksettavaksi.

Kommentoimme alla erikseen tiettyjä osia ehdotuksesta, erityisesti sähkön vähittäismyyjän ja sen asiakkaiden näkökulmasta.

2 § MÄÄRITELMÄT

12) Kannatamme direktiivin ja sähkömarkkinalain tukemaa määritelmää, että määräaikaiseen kiinteähintaiseen sähkönmyyntisopimukseen voi sisältyä myös joustava elementti. Tämä lisää sähkökäyttäjien valinnanvapautta ja tulee sähkömarkkinan toiminnalle tärkeää kulutusjoustoa.

5 § SÄHKÖYHTIÖN JA PIENEN YRITYKSEN VELVOLLISUUS NOUDATTAÄ SÄÄNNELTYÄ HINTAA

Ehdotamme, että keinotekoisesti ja merkittävästi korkeamman sopimuksen hinnan määritelmä sidotaan vastaavan sopimustyyppin keskimääräisen vähittäismyyntihinnan lisäksi myös

markkinaehtoiseen hankintakustannukseen. Näin siksi, että hintakriisitilanne voi vaikuttaa markkinaan yllättävällä ja äkkinäisellä tavalla. Tämän myötä voi syntyä tilanne, jossa vähittäismyyjä joutuu suojaamaan ja näin tarjoamaan sähkösopimuksia huomattavasti keskimääräistä vähittäismyyntihintaa korkeammalla hinnalla. Sopimuksen hinnan sitominen markkinaehtoiseen hankintakustannukseen selkeyttää tätä.

Ehdotamme 5 §:n 6 momentin uudeksi muotoiluksi seuraavaa (muutokset ISOILLA KIRJAIMILLA):

Sähköyhtiö ei saa tehdä 1 §:ssä tarkoitetun julistuksen jälkeen loppukäyttäjän kanssa sähkönmyyntisopimusta hintaan, joka on keinotekoisesti ja merkittävästi korkeampi kuin vastaavan sopimustyyppin keskimääräinen vähittäismyyntihinta SEKÄ POIKKEAA MERKITTÄVÄSTI MARKKINAEHTOISESTA HANKINTAKUSTANNUKSESTA.

6 § SÄÄNNELTYYN HINTAAN OIKEUTTAVAN SÄHKÖENERGIAN KULUTUKSEN MÄÄRÄ LOPPUKÄYTTÄJÄLLE, JONKA SÄHKÖNMYNTISOPIMUS ON YKSILÖITY HENKILÖTUNNUKSELLA JA 7 § SÄÄNNELTYYN HINTAAN OIKEUTTAVAN SÄHKÖENERGIAN KULUTUKSEN MÄÄRÄ PIENELLE YRITYKSELLE

Sähköjärjestelmän toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että tukimekanismit vaikuttavat mahdollisimman vähän sähkön käyttäjien kannustimiin vähentää tai joustaa sähkönkulutuksessaan hintasignaalin perusteella. Tukimekanismi pienentää hintasignaalin vaikutusta ja voi siten heikentää kysyntäjoustoa, joka on erityisen tärkeää sähköjärjestelmän tasapainon kannalta mahdollisissa niukkuustilanteissa. Toisaalta kiintiömalli säilyttää sähkön hinnan ohjaavan vaikutuksen kiintiön ylittävälle kulutukselle ja antaa asiakkaille kannusteen säästää energiaa. Kulutuksen ajoittamiseen liittyvät kannusteet vaihtelevat asiakkaan sopimustyyppin mukaan.

Tukimekanismien käytännön toimeenpanon kannalta on hyvä huomata, että erilaiset tukimekanismit kuluttaja-asiakkaille ja yrityksille voivat johtaa virheellisiin soveltamistilanteisiin sekä lisätä riskiä tulkinnanvaraisiin rajatapauksiin etenkin yksinyrittäjien osalta.

Lisäksi laissa tulisi selventää, miten toimitaan henkilötunnuksettomien kuluttaja-asiakkaiden osalta.

7 § SÄÄNNELTYYN HINTAAN OIKEUTTAVAN SÄHKÖENERGIAN KULUTUKSEN MÄÄRÄ PIENELLE YRITYKSELLE JA 9 § LASKENTATEHTÄVÄN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Kannatamme olemassa olevien prosessien hyödyntämistä säädeltyyn hintaan oikeuttavien tietojen tarkistamisessa ja sähköenergian kulutuksen määrän laskemisessa. Tehtävät ovat luonnollisia verkonhaltijalle.

10 § LOPPUKÄYTTÄJÄN OIKEUDET

Pidämme hyvänä periaatteena, että vaatimus säännellyn hinnan soveltamista koskevan virheen korjaamisesta ei vaikuta vaatimuksen kohteena olevan sähköenergialaskun erääntymiseen. Päinvastainen käytäntö voisi johtaa aiheettomiin vaatimuksiin, kuten myös esitysluonnoksessa todetaan.

Ehdotamme muutoksia sekä sähköyhtiön että loppukäyttäjän aikarajoihin virheiden käsittelyssä. Sähköyhtiön näkökulmasta lain muotoilu kuukauden määräajasta voi muodostua haastavaksi tilanteessa, jossa asiakaspalveluun kohdistuu poikkeuksellisen suuri määrä yhteydenottoja. Asiakkaan näkökulmasta kahden kuukauden määräaika voidaan pitää kohtuullisena aikana mahdollisen virheen ilmoittamiselle. Pidämme määräaikojen muuttamista perusteltuna, sillä se mahdollistaa laskutuksen, asiakasneuvonnan ja mahdollisten virhetilanteiden hallinnan ennakoitavammin.

Ehdotamme lain uudeksi muotoiluksi seuraavaa (muutokset merkattu ISOILLA KIRJAIMILLA):

Vaatimus on tehtävä viimeistään KAHDEN kuukauden kuluttua siitä, kun loppukäyttäjän sellainen lasku, jonka laskutusjaksolla sovelletaan säänneltyä hintaa, on erääntynyt.

Sähköyhtiön, verkonhaltijan tai mittausalueen tasevastaavan on KAHDEN kuukauden kuluessa korjausvaatimuksen lähettämisestä korjattava virheensä tai ilmoitettava loppukäyttäjälle, ettei tämän vaatimukselle ole perustetta.

Loppukäyttäjällä on KAHDEN kuukauden kuluessa 4 momentissa tarkoitetun määräajan päättymisestä oikeus tehdä Energiavirastolle kirjallinen hakemus 1 momentissa tarkoitetun virheen korjaamisesta, jos loppukäyttäjä on noudattanut 1 ja 2 momentissa säädettyä, eikä sähköyhtiö ole korjannut virhettä tai sähköyhtiö on laiminlyönyt 4 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisen.

12 § SÄHKÖNHANKINTAKUSTANNUSTEN KORVAAMINEN VÄHITTÄISMYYJÄLLE

Ehdotamme muutosta pykälän otsikkoon, jossa viitataan sähkönhankintakustannuksiin. Tämän sijaan korvaukset liittyvät asiakkaan kanssa sähkösopimuksessa sovitun hinnan ja säännellyn hinnan erotukseen.

Vähittäismyyjälle maksettavan korvauksen laskukaavaa tulisi tarkentaa, jotta se ottaa huomioon sen, että sähköyhtiö voi säännellyn hinnan lisäksi hintasääntelyn aikana toimittaa asiakkailleen myös sopimuksessa sovitun vähittäismyyntihinnan mukaista energiaa kulutuskiintiön ylittävältä osalta.

Ehdotamme lisäksi tarkennusta tilinpäätöksen toimittamiseen. Pidämme välttämättömänä, että tilinpäätös on mahdollista toimittaa takautuvasti eikä sen toimitusajankohta ole edellytys kuukausikohtaisten korvausten hakemiselle ja saamiselle. Hallituksen esityksessä olisi lisäksi lain oikean tulkinnan varmistamiseksi myös hyvä erikseen mainita, että tilinpäätös vuosilta, joiden aikana

sähköyhtiö on toimittanut sähköä loppukäyttäjille säännellyllä hinnalla, voidaan toimittaa takautuvasti.

Tämä on erityisen tärkeää vähittäismyyjien toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi. Korvaus asiakkaille säännellyllä hinnalla toimitetusta sähköstä on maksettava vähittäismyyjälle viipymättä. Mikäli korvausten maksupäivä poikkeaa keskimääräisestä laskujenmaksuajasta, aiheutuu tästä vähittäismyyjille kustannuksia, minkä vuoksi vähittäismyyjän tulisi olla oikeutettu korvauksiin korkomenetyksistä.

Ehdotamme yllä olevien perusteluiden perusteella pykälän uudeksi otsikoksi ja muotoiluksi seuraavaa (muutokset merkattu ISOILLA KIRJAIMILLA):

12 § VÄHITTÄISMYYNTIHINTOJEN SÄÄNTELYN VAIKUTUSTEN korvaaminen sähköyhtiölle

Sähköyhtiölle korvataan valtion varoista MENETYS, joka kalenterikuukauden aikana sähköyhtiölle aiheutuu tämän lain nojalla sähkön toimittamisesta asiakkailleen ASIAKKAAN KANSSA SOPIMUKSESSA SOVITTUJA VÄHITTÄISMYYNTIHINTOJA matalammalla hinnalla seuraavan kaavan mukaisesti.

Korvaus, euroa/kalenterikuukausi = [(Loppukäyttäjän sähkösopimuksen kalenterikuukauden keskimääräinen vähittäismyyntihinta – säännelty hinta euroa/kilowattitunti) * sähköyhtiön loppukäyttäjälle kalenterikuukauden aikana säännellyllä hinnalla toimittama energiamäärä kilowattitunteina], yhteenlaskettuna niiden loppukäyttäjien osalta, joille sähköyhtiö on toimittanut SÄÄNNELLYN HINNAN ALAISTA sähköenergiaa.

Lisäksi hakijan on toimitettava TAKAUTUVASTI Valtiokonttorille niiden tilikausien tarkastetut tilinpäätöksensä, joiden aikana se on toimittanut sähköä loppukäyttäjille 3 §:ssä tarkoitetulla säännellyllä hinnalla

Lisäksi hallituksen esityksessä olisi hyvä lain oikean tulkinnan varmistamiseksi erikseen mainita, että loppukäyttäjän sähkösopimuksen kalenterikuukauden keskimääräinen vähittäismyyntihinnan tulee sisältää myös perusmaksu, sillä sähkön hinnoittelu muodostuu kahdesta komponentista. Vähittäismyyntiin kustannuksia katetaan sekä energiahinnalla että perusmaksulla, ja molemmat ovat välttämättömiä kustannusvastaavan hinnoittelun varmistamiseksi.

14 § MÄÄRÄAIKAISET KIINTEÄHINTAISET SOPIMUKSET

Pidämme tärkeänä, ettei sähkökäyttäjien valinnanvapautta sopimuksen keston suhteen rajoiteta ja toisaalta, ettei sähkön vähittäismyyjien velvollisuuksia sopimusten tarjonnasta lisätä poikkeuksellisissa tilanteissa.

Jos sopimuksen kesto päädytään rajaamaan, määräaikaisten kiinteähintaisten sähkösopimusten enimmäiskeston rajoittaminen tulee rajata täsmällisesti ja yksiselitteisesti vain varsinaisen

hintakriisin ajalle. Laissa tulisi ottaa kantaa esimerkiksi, miten käsitellään sopimuksia, jotka on tehty ennen hintakriisin julistamista ja jatkuvat vielä hintasääntelyn voimassaolon päättymisen jälkeen.

Kiitämme vielä mahdollisuudesta antaa lausunto.

Kunnioittavasti

Tuomas Yrttiaho

Toimitusjohtaja

Fortum Markets Oy

Wickström Anders
Fortum Markets Oy